

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lutego 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Andrzej Mikołajewski

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra

Sędzia Sądu Rejonowego Joanna Misztal-Konecka (del.)

Protokolant Dorota Hordziejewska

po rozpoznaniu w dniu 28 stycznia 2016 roku w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezydenta Miasta L.

przeciwko M. B.-P., A. B.-P., A. B., A. K. (1) i A. K. (2)

o usunięcie niezgodności pomiędzy stanem prawnym ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 23 lipca 2015 roku, sygn. akt I C 60/15

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a) w pkt I. w ten sposób, że nakazuje wykreślić w dziale II księgi wieczystej nr (...) wpisy prawa własności: M. B.-P. w 1/4 części, A. B.-P., A. B., A. K. (1) i A. K. (2) po 1/16 części każde z nich oraz wpisać w to miejsce Skarb Państwa reprezentowany przez Prezydenta Miasta L. w udziale 1/2 części,

b) w pkt II.-VI. w ten sposób, że tytułem zwrotu kosztów procesu zasądza na rzecz Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezydenta Miasta L.: od M. B.-P. kwotę 13.231,95 zł (trzynaście tysięcy dwieście trzydzieści jeden złotych i dziewięćdziesiąt pięć groszy), od A. B.-P. kwotę 3.307,98 zł (trzy tysiące trzysta siedem złotych i dziewięćdziesiąt osiem groszy), od A. B. kwotę 3.307,98 zł (trzy tysiące trzysta siedem złotych i dziewięćdziesiąt osiem groszy), od A. K. (1) kwotę 3.307,98 zł (trzy tysiące trzysta siedem złotych i dziewięćdziesiąt osiem groszy) i od A. K. (2) kwotę 3.307,98 zł (trzy tysiące trzysta siedem złotych i dziewięćdziesiąt osiem groszy),

c) w pkt VII. w ten sposób, że tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie: od M. B.-P. kwotę 37.764,38 zł (trzydzieści siedem tysięcy siedemset sześćdziesiąt cztery złote i trzydzieści osiem groszy), od A. B.-P. kwotę 9.441,09 zł (dziewięć tysięcy czterysta czterdzieści jeden złotych i dziewięć groszy), od A. B. kwotę 9.441,09 zł (dziewięć tysięcy czterysta czterdzieści jeden złotych i dziewięć groszy), od A. K. (1) kwotę 9.441,09 zł (dziewięć tysięcy czterysta czterdzieści jeden złotych i dziewięć groszy) i od A. K. (2) kwotę 9.441,09 zł (dziewięć tysięcy czterysta czterdzieści jeden złotych i dziewięć groszy);

II. tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego zasądza na rzecz Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezydenta Miasta L.: od M. B.-P. kwotę 900 zł (dziewięćset złotych), od A. B.-P. kwotę 225 zł (dwieście dwadzieścia

pięć złotych), od A. B. kwotę 225 zł (dwieście dwadzieścia pięć złotych), od A. K. (1) kwotę 225 zł (dwieście dwadzieścia pięć złotych) i od A. K. (2) kwotę 225 zł (dwieście dwadzieścia pięć złotych);

III. tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie: od M. B.-P. kwotę 37.500 zł (trzydzieści siedem tysięcy pięćset złotych), od A. B.-P. kwotę 9.375 zł (dziewięć tysięcy trzysta siedemdziesiąt pięć złotych), od A. B. kwotę 9.375 zł (dziewięć tysięcy trzysta siedemdziesiąt pięć złotych), od A. K. (1) kwotę 9.375 zł (dziewięć tysięcy trzysta siedemdziesiąt pięć złotych) i od A. K. (2) kwotę 9.375 zł (dziewięć tysięcy trzysta siedemdziesiąt pięć złotych).

Joanna Misztal-Konecka Andrzej Mikołajewski Dariusz Iskra

Sygn. akt II Ca 819/15

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 28 listopada 2007 roku, wniesionym przeciwko pozwanym M. B.-P., A. B.-P., A. B., A. K. (1) i A. K. (2), powód Skarb Państwa reprezentowany przez Prezydenta Miasta L. wniósł o usunięcie niezgodności między stanem prawnym nieruchomości położonej w L. przy ul. (...) / (...), ujawnionym w księdze wieczystej nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Lublinie X Wydział Ksiąg Wieczystych a rzeczywistym stanem prawnym, poprzez wykreślenie w dziale II tej księgi wieczystej prawa własności A. G. do udziału 1/2 części nieruchomości oraz jej spadkobierców (pозwanych) ujawnionych jako współwłaściciele, tj. M. B.-P. do 4/16 części, A. B.-P. do 1/16 części, A. B. do 1/16 części, A. K. (1) do 1/16 części i wpisanie w ich miejsce prawa własności Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezydenta Miasta L. do 1/2 części.

*

Wyrokiem z dnia 23 lipca 2015 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie :

I. oddalił powództwo;

II. zasądził od powoda Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezydenta Miasta L., zastępowanego przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, na rzecz pozwanej M. B.-P. kwotę 7217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. zasądził od powoda Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezydenta Miasta L., zastępowanego przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, na rzecz pozwanej A. B.-P. kwotę 7217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV. zasądził od powoda Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezydenta Miasta L., zastępowanego przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, na rzecz pozwanej A. B. kwotę 7217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

V. zasądził od powoda Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezydenta Miasta L., zastępowanego przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, na rzecz pozwanej A. K. (1) kwotę 7217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

VI. zasądził od powoda Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezydenta Miasta L., zastępowanego przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, na rzecz pozwanej A. K. (2) kwotę 7217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

VII. przejął ostatecznie na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczone w sprawie koszty sądowe.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Zabudowana domem mieszkalnym nieruchomość położona w L. u zbiegu ulic (...), oznaczona w ewidencji gruntów jako działka nr (...) o powierzchni 588 m², dla której obecnie Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie prowadzi księgę wieczystą numer (...), stanowiła przed II wojną światową własność J. G. oraz jego żony R. G.. Małżonkowie G. mieli dwoje dzieci: J. G. i H. recte C. S. G.. W księdze hipotecznej nr (...) obejmującej tę nieruchomość jako właściciele w

równych częściach byli wpisani „niepodzielnie” J. G. i C. S. P.. Na skutek działań wojennych w czasie II wojny światowej J. G. oraz jego zamężna siostra opuścili odziedziczoną nieruchomość i ukrywali się.

Po zakończeniu wojny nieruchomość ta została przejęta w posiadanie przez Skarb Państwa (Zarząd Miejski) na mocy dekretu z dnia 8 maja 1946 roku o majątkach opuszczonych i ponemieckich. J. G., mieszkający w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej i C. S. G., mieszkająca w Izraelu podjęli decyzję o odzyskaniu utraconej nieruchomości i w dniu 3 lutego 1947 roku poprzez wspólnego pełnomocnika zażądali przywrócenia im utraconego posiadania nieruchomości. W dniu 19 czerwca 1947 roku Okręgowy Urząd Likwidacyjny w L. na mocy art. 19 w/w dekretu postanowił przywrócić na rzecz J. G. i C. S. P. posiadanie tej nieruchomości. Protokołem z dnia 14 kwietnia 1949 roku Zarząd Miejski w L. – Zarząd (...) wprowadził działającego w imieniu i na rzecz J. G. i C. S. P. pełnomocnika adwokata A. M. (1) w posiadanie nieruchomości.

J. G. zmarł w N. w dniu 10 marca 1953 roku. Spadek po nim na podstawie testamentu nabyła w całości żona A. G.. Po śmierci męża A. G. wyszła po raz drugi za mąż i przyjęła nazwisko męża – M..

W dniu 16 lipca 1960 roku w W. pomiędzy Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej a Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej zawarty został układ regulujący kwestię rekompensat dla obywateli Stanów Zjednoczonych za utracone w Polsce mienie.

Na mocy tego układu żona J. G. – A. M., primo voto G., złożyła oświadczenie dotyczące praw do 1/2 części nieruchomości odziedziczonej po zmarłym mężu, położonej w L. przy ulicy (...) / (...). Mocą postanowień powołanego układu Komisja Stanów Zjednoczonych do Spraw Uregulowania Roszczeń Zagranicznych decyzją nr (...) przyznała A. G. odszkodowanie za odziedziczoną po mężu część nieruchomości, uznając, iż wymieniona w związku z wejściem w życie ustawy Prawo lokalowe utraciła władztwo nad nieruchomością w rozumieniu art. 2(b) zawartego układu. Łączną wartość nieruchomości ustalono na kwotę 54.000 dolarów, a należne odszkodowanie określono jako odpowiadający ówczesnej właścicielce udział we współwłasności. A. G. pobrała odszkodowanie na zasadach określonych przez stronę amerykańską. W gestii strony polskiej pozostawało przekazanie ogólnej kwoty odszkodowania i zobowiązanie to zostało wykonane.

W pełnomocnictwie z dnia 15 sierpnia 1975 roku A. M. (2), primo voto G., oświadczyła, iż według jej wiedzy za zgodą C. S. P. – pomimo odmiennego zapisu w dokumentach – spadek po J. B. G. przypadł w całości jej zmarłemu mężowi i powierzyła zarząd całą nieruchomością położoną w L. przy ulicy (...) T. P.. Zgodnie z udzielonym pełnomocnictwem T. P. miał wykonywać wszelkie czynności wchodzące w zakres zarządu tą nieruchomością, w szczególności obejmujące zawieranie umów dotyczących zarządu nieruchomością oraz ich wykonywanie, wynajmowanie mieszkań, przyjmowanie czynszów, dokonywanie remontów i czuwanie nad jej należyty stanem. Po udzieleniu pełnomocnictwa T. P. faktycznie zarządzał objętą wnioskiem nieruchomością. Administratorem ustanowił pana R.. Następnie w dniu 1 marca 1990 roku udzielił on J. B. dalszego pełnomocnictwa do administrowania powyższą nieruchomością w pełnym zakresie, zgodnie z umową z dnia 1 marca 1990 roku. J. B. w wykonywaniu czynności pomagał syn D. P..

Postanowieniem z dnia 30 lipca 1999 roku, sygn. akt II Ns 491/98, Sąd Rejonowy w Lublinie stwierdził, że spadek po A. G., która zmarła w dniu 16 października 1992 roku, obejmujący udział we współwłasności nieruchomości położonej w L. przy ulicy (...), opisanej w księdze wieczystej nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Lublinie, nabyli na podstawie testamentu z dnia 4 kwietnia 1990 roku: M. B.-P. w 1/2 części oraz A. B., A. K. (1), A. K. (2) i A. B.-P. po 1/8 części każde z nich.

Spadkobiercy A. M. (2) nie sprzeciwili się zarządzaniu przedmiotową nieruchomością przez dotychczasowego zarządcę, który w dalszym ciągu administrował kamienicą na ich rzecz. Z uwagi na wątpliwości co do jakości świadczonych usług jeden ze spadkobierców i jednocześnie wykonawca testamentu – M. B.-P. – działając również w celu ochrony interesów pozostałych spadkobierców, w dniu 23 sierpnia 1999 roku udzieliła pełnomocnictwa radcy prawnemu R. K. do reprezentowania jej we wszystkich sprawach administracyjnych, sądowych i pozasądowych,

prawnych i faktycznych, dotyczących wykonywania, zarządzania w pełnym zakresie i ochrony prawa własności zabudowanej nieruchomości położonej w L. przy ulicy (...) należącego do niej oraz pozostałych spadkobierców.

Do dokonywania czynności zwykłego zarządu – administrowania zabudowaną nieruchomością – R. K. upoważnił M. P., który wykonywał swe obowiązki do stycznia 2009 roku. M. P. jako zarządca zawierał umowy z dostawcami mediów do budynku i dbał o jego bieżący stan, utrzymywał kontakt z najemcami, doręczał im korespondencję dotyczącą nieruchomości oraz podpisywał wnioski o przyznanie dodatku mieszkaniowego. Od 1999 roku do stycznia 2009 roku lokatorzy płacili czynsz najmu na konto M. B.-P.. M. P. nie uiszczał podatku od nieruchomości z uwagi na brak decyzji podatkowych. Podatek był uiszczany w latach 1999 – 2002.

W dniu 22 listopada 2001 roku Minister Finansów wszczął z urzędu postępowanie administracyjne w sprawie przejścia na rzecz Skarbu Państwa przysługującego A. M. (2) udziału 1/2 części w prawie własności nieruchomości położonej w L. przy ulicy (...) / (...). W dniu 21 lutego 2002 roku Minister Finansów wydał decyzję znak:(...) stwierdzającą przejście na rzecz Skarbu Państwa 1/2 części w prawie własności przedmiotowej nieruchomości. Minister Finansów decyzją z dnia 11 kwietnia 2002 roku znak: (...) utrzymał w mocy swoją decyzję z dnia 21 lutego 2002 roku.

Ostatecznie decyzją z dnia 14 grudnia 2005 roku znak: (...) Minister Finansów – na podstawie art. 1, 2 i 5 ust. 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 1968 roku o dokonywaniu w księgach wieczystych wpisów na rzecz Skarbu Państwa w oparciu o międzynarodowe umowy o uregulowaniu roszczeń finansowych (Dz. U. z 1968 roku, Nr 12, poz. 65) w związku z układem zawartym między Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej a Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej dotyczącym roszczeń obywateli Stanów Zjednoczonych, podpisanym dnia 16 lipca 1960 roku oraz na podstawie art. 104 k.p.a. stwierdził przejście na rzecz Skarbu Państwa 1/2 części w prawie własności nieruchomości położonej w L. przy ul. (...) / (...), dla której jest urządzona księga wieczysta nr (...), należącej pierwotnie do A. G., a obecnie do M. B.-P. w 4/16 części, A. B. w 1/16 części, A. K. (1) w 1/16 części, A. K. (2) w 1/16 części i A. B.-P. w 1/16 części. Decyzją z dnia 11 kwietnia 2007 roku znak (...) Minister Finansów utrzymał w mocy decyzję z dnia 14 grudnia 2005 roku. Wyrokiem z dnia 17 sierpnia 2007 roku, sygn. akt (...), Wojewódzki Sąd Administracyjny w W. oddalił skargę pozwanych na tę ostatnią decyzję. Wyrokiem z dnia 8 grudnia 2008 roku, sygn. akt I OSK 1750/07, Naczelny Sąd Administracyjny oddalił skargę kasacyjną pozwanych od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego.

Na podstawie wskazanej wyżej decyzji Ministra Finansów Skarb Państwa wniósł o ujawnienie swojego udziału w wysokości 1/2 części we własności przedmiotowej nieruchomości w miejsce pozwanych, co nastąpiło na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia 12 czerwca 2007 roku. Postanowieniem z dnia 2 października 2007 roku, sygn. akt Dz. Kw 17554/07, Sąd Rejonowy w Lublinie uchylił zaskarżony wpis w całości i wniosek oddalił, wskazując w uzasadnieniu, iż Skarb Państwa nie wykazał następstwa prawnego po aktualnie ujawnionych w dziale II księgi współwłaścicielach nieruchomości.

Jako współwłaściciel nieruchomości w pozostałej 1/2 części ujawniona pozostawała C. S. P.. Prawomocnym wyrokiem z dnia 30 grudnia 2005 roku, sygn. akt I C 617/02, Sąd Okręgowy w Lublinie ustalił, że Skarb Państwa nabył przez przemilczenie z dniem 31 grudnia 1955 roku, na podstawie art. 34 dekretu z dnia 8 marca 1946 roku o majątkach opuszczonych i ponemieckich, udział 1/2 części we współwłasności przedmiotowej nieruchomości, należącej uprzednio do C. S. P..

Po wydaniu przez Sąd Okręgowy w Lublinie wyroku w przedmiocie nabycia udziału w 1/2 części po C. S. P., w dniu 2 września 2002 roku zastępca dyrektora Urzędu Miejskiego w L. Wydziału Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami zwrócił się do Kancelarii Radców Prawnych K. O. o złożenie sprawozdania z zarządu przedmiotową nieruchomością za okres od 1 sierpnia 1992 roku do 31 sierpnia 2002 roku oraz imiennie do R. K. za okres od 1 marca 2002 roku do 30 listopada 2002 roku. Wezwania takie były wystosowywane również w późniejszym czasie. R. K. odmówił udzielenia żądanych informacji, odmówił wydania nieruchomości i złożenia sprawozdania. Zastępca dyrektora Urzędu Miejskiego w L. Wydziału Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami wystąpił również do M. P. o złożenie sprawozdania z zarządu przedmiotową nieruchomością za okres od 1 sierpnia 1992 roku do 31 sierpnia 2002 roku.

Począwszy od 2002 roku pomiędzy Prezydentem Miasta L. a pełnomocnikiem M. B.-P. – radcą prawnym R. K. prowadzona była liczna korespondencja związana ze stanem prawnym nieruchomości i jej zarządzaniem. Pełnomocnik pozwanej kwestionował zgodność z prawem zarówno orzeczenia Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 30 grudnia 2005 roku w sprawie I C 617/02 jak i ostatecznych decyzji administracyjnych.

Nieruchomość położona przy ulicy (...) / (...) zabudowana jest budynkiem wielomieszkaniowym, w którym znajdują się lokale mieszkalne oraz 7 lokali użytkowych. Lokale mieszkalne zasiedlone są przez najemców, za wyjątkiem lokalu nr (...), który jest po remoncie i znajduje się w dyspozycji M. B.-P.. Obecnie dla tej nieruchomości prowadzona jest księga wieczysta numer (...).

Sąd Rejonowy wskazał, na podstawie jakich dowodów ustalił powyższy stan faktyczny.

Sąd Rejonowy dał wiarę całości zgromadzonych w sprawie dokumentów, które nie były kwestionowane przez strony co do ich autentyczności i treści. Sąd pierwszej instancji podniósł, że okoliczności sprawy nie były między stronami sporne co do zasady, a różnice dotyczyły odmiennych ocen wyprowadzanych z wzajemnie przyznanych lub niezaprzeczonych okoliczności faktycznych, jak też oceny prawnej.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za niezasadne.

Sąd Rejonowy obszernie odwołał się do uzasadnienia postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 października 2000 roku, sygn. SK 31/99, OTK 2000/7/262, wskazując przy tym, że wspomniany układ międzypaństwowy z 1960 roku nie był podstawą przejścia własności nieruchomości czy innych składników mienia na Państwo Polskie (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 17 maja 1999 roku, sygn. akt OSA 2/98, ONSA 1999/4/110). Układ ten nie został ratyfikowany ani ogłoszony w Dzienniku Ustaw. Układ ten został wykonany przez stronę polską w ten sposób, iż drugiej stronie układu przekazano kwotę 40 000 000 USD w celu wypłaty odszkodowań, na „całkowite uregulowanie i zaspokojenie wszystkich roszczeń obywateli Stanów Zjednoczonych, zarówno osób fizycznych, jak i prawnych, do Rządu Polskiego z tytułu nacjonalizacji i innego rodzaju przejęcia przez Polskę mienia oraz praw i interesów związanych lub odnoszących się do mienia, które miało miejsce w dniu lub przed dniem wejścia w życie układu” (art. I). Roszczeniami uregulowanymi i zaspokojonymi na mocy układu są w szczególności roszczenia obywateli Stanów Zjednoczonych z tytułu nacjonalizacji i innego rodzaju przejęcia przez Polskę mienia oraz praw i interesów związanych lub odnoszących się do mienia, przejęcia własności albo utraty używania lub użytkowania mienia na podstawie polskich ustaw, dekretów lub innych zarządzeń, ograniczających lub uszczuplających prawa i interesy związane lub odnoszące się do mienia (art. II). Rząd Stanów Zjednoczonych zobowiązał się dostarczyć Rządowi Polskiemu zwolnienie ze zobowiązania podpisane przez wnoszącego roszczenie (art. V załącznika do układu), mające stanowić zabezpieczenie przed dochodzeniem dalszych roszczeń.

Sąd Rejonowy rozważał również to, czy podstawy prawnej do orzeczenia o przejściu powyższych nieruchomości na własność Skarbu Państwa nie można upatrywać w przepisach cyt. wyżej ustawy z dnia 9 kwietnia 1968 roku, która w art. 2 przewidywała wydanie przez Ministra Finansów decyzji administracyjnej stwierdzającej przejście nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa na podstawie międzynarodowej umowy o uregulowaniu wzajemnych roszczeń finansowych. Decyzja ta stanowiła podstawę wpisu praw w księdze wieczystej. Nie jest trafny pogląd, iż przejście przez Polskę mienia odnosi się tylko do takiej sytuacji, gdy przejście własności lub innych praw nastąpiło na podstawie obowiązujących wówczas polskich ustaw i dekretów. Wręcz przeciwnie, z analizy postanowień układu wyraźnie wynika, że układ stworzył podstawę do dochodzenia i zaspokojenia także takich żądań, których w ogóle nie uregulowały obowiązujące wówczas w Polsce przepisy prawne. Przykładem jest ustawa z dnia 30 stycznia 1959 roku – Prawo lokalowe (Dz. U. z 1959 roku, Nr 10, poz. 59), na którą powoływała się obywatelka Stanów Zjednoczonych, a która nie przyznawała żadnych praw właścicielom nieruchomości w zakresie swobodnego najmu, wręcz przeciwnie, ograniczała ich prawa w korzystaniu z nieruchomości. To układ przyznawał, regulował i zaspokajał samoistnie prawo do odszkodowania dla obywateli Stanów Zjednoczonych, niezależnie od tego, jak uprawnienia osób, których mienie zostało przejęte przez Państwo, były uregulowane w ustawodawstwie polskim. W świetle postanowień układu rozstrzygające znaczenie ma to, czy obywatel Stanów Zjednoczonych, powołując się na układ, wystąpił o

odszkodowanie do rządu Stanów Zjednoczonych i czy takie odszkodowanie otrzymał na tej podstawie, że jego mienie zostało przejęte przez Państwo Polskie. Ani jednak sam układ, ani oświadczenie o „zrzeczeniu się” w rzeczywistości nie przenosiło własności nieruchomości. Konieczne było ustawowe uregulowanie kwestii dotyczących nieruchomości, za których przejęcie Państwo Polskie na mocy układów międzynarodowych wypłaciło odszkodowanie. Taką regulację stanowi właśnie wspomniana ustawa z dnia 9 kwietnia 1968 roku.

Sąd Rejonowy przyjął, że ustawa z dnia 9 kwietnia 1968 roku ma zastosowanie tylko do wpisów na rzecz Skarbu Państwa w księgach wieczystych tytułu własności. Przeważa zakres deklaratoryjnego stwierdzenia o przejściu na rzecz Skarbu Państwa nieruchomości na podstawie umowy międzynarodowej ogranicza się wyłącznie do kwestii uzyskania przez Skarb Państwa tytułu własności jako podstawy wpisu do księgi wieczystej a nie prawa własności. Wpis w księdze wieczystej na podstawie decyzji administracyjnej nie może stanowić przeszkody w wytoczeniu powództwa opartego na art. 10 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, wręcz przeciwnie, dopiero dokonanie wpisu przesądza o możliwości wystąpienia z takim roszczeniem (por. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 czerwca 2009 roku, sygn. akt V CSK 458/08, Lex nr 527157).

Decyzja Ministra Finansów, powołująca się na przepisy cytowanej ustawy z dnia 9 kwietnia 1968 roku, może być wydana po ustaleniu, iż zostały spełnione przesłanki ustawowe dla jej wydania, a mianowicie:

- nieruchomość została faktycznie przejęta na rzecz Państwa;
- właściciel wystąpił do właściwego organu o przyznanie odszkodowania z tytułu utraty praw do nieruchomości;
- odszkodowanie zostało orzeczone i wypłacone;
- właściciel potwierdził zaspokojenie roszczeń złożonym oświadczeniem.

Jak wynika z akt sprawy niniejszej wpis prawa własności Skarbu Państwa oparty na decyzji Ministra Finansów został ostatecznie uchylony ze względu na brak wykazanego następstwa po osobie ujawnionej w księdze wieczystej, a sprawa ta była przedmiotem orzekania przez Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 15 września 2004 roku, sygn. akt III CK 276/03, Lex nr 174189, który wskazał, iż przepis art. 34 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, na podstawie którego doszło do skutecznie zakwestionowanego przez obecnych pozwanych wpisu, dotyczy nabycia własności w drodze czynności prawnej, jednak obejmuje także wypadki pochodnego nabycia własności z mocy prawa, gdy przesłanką tego nabycia – jak w przypadku ustawy z 1968 roku o dokonywaniu w księgach wieczystych wpisów na rzecz Skarbu Państwa w oparciu o międzynarodowe umowy o uregulowaniu roszczeń finansowych – jest własność określonej osoby. Dokonanie wpisu prawa własności nieruchomości, która „przeszła na rzecz Skarbu Państwa” na podstawie układu między Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki a Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej dotyczącego roszczeń obywateli Stanów Zjednoczonych, sporządzonego w W. dnia 16 lipca 1960 roku wymaga wykazania następstwa prawnego po osobie aktualnego – według stanu wpisu w księdze wieczystej – właściciela nieruchomości. Nie kwestionując zasady przejścia własności na rzecz Skarbu Państwa, Sąd Najwyższy zastrzegł, iż stwierdzenie przejścia nieruchomości, o którym wyżej mowa, oznacza stwierdzenie spełnienia przesłanek w postaci faktycznego przejścia nieruchomości, przyznania dotychczasowemu właścicielowi odszkodowania i wypłacenia odszkodowania. Odnosząc się zaś do sytuacji prawnej obecnych pozwanych, na rzecz których stwierdzono nabycie spadku po A. G., Sąd Najwyższy stwierdził, iż skuteczność nabycia przez uczestników prawa do nieruchomości na podstawie dziedziczenia zależy od tego, czy w dacie otwarcia spadku prawo jej własności przysługiwało spadkodawczyni. Jeżeli nieruchomość przeszła na własność Skarbu Państwa już wcześniej, doszło do niezgodności pomiędzy treścią prawomocnego wpisu w dziale II księgi wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym, która może być usunięta w drodze powództwa z art. 10 u.k.w.ih.

Sąd Rejonowy uznał, że kluczowe znaczenie ma ustalenie, czy doszło do przejścia (w znaczeniu prawnym lub faktycznym) nieruchomości przez Państwo Polskie. Jest to warunek podstawowy uznania, że nastąpiło nabycie jej własności na podstawie ustawy z dnia 9 kwietnia 1968 roku. Sąd Rejonowy wskazał, że przedwojenni właściciele nieruchomości J. G. i C. P. odzyskali w 1949 roku posiadanie tej nieruchomości. Po śmierci J. G. nieruchomość posiadała jego spadkodawczyni A. G. (po drugim mężu M.), a po jej śmierci – jej spadkobiercy – pozwani w niniejszej

sprawie. Nigdy nie nastąpiło pełne odebranie nieruchomości właścicielom, ani prawne (dekretem, ustawą), ani faktyczne. Jedyna ingerencja w sferę własności właściciela wiąże się z wprowadzeniem instytucji szczególnego trybu najmu ustawą z dnia 30 stycznia 1959 roku Prawo lokalowe. Tę okoliczność akcentował pełnomocnik strony pozwanej, wywodząc, iż wypłacone odszkodowanie oraz oświadczenie właścicielki odnosiło się nie do odjęcia prawa własności nieruchomości, lecz tylko do ograniczenia w korzystaniu z niej, wynikającego z polskiego ustawodawstwa (Prawa lokalowego).

Sąd Rejonowy przychylił się do tego stanowiska, wskazując, że możliwe było uzyskanie odszkodowania przez A. M. (2) jedynie za utratę pewnych atrybutów własności, gdyż badanie wniosku złożonego w trybie układu nie przewidywało badania ustawodawstwa polskiego. W związku z tym Komisja nie badała, czy w trybie Prawa lokalowego utracono własność nieruchomości. Ponadto wobec utrzymania posiadania nieruchomości przez właścicieli nie doszło też do tzw. faktycznego przejścia nieruchomości przez Skarb Państwa. Sąd Rejonowy odwołał się przy tym do uzasadnienia postanowienia Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 29 kwietnia 2014 roku, sygn. akt II Ca 890/13, w przedmiocie zasiedzenia przez pozwanych udziału w nieruchomości w przeszłości należącego do C. S. P..

Uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym zgodnie z przepisem art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o księgach wieczystych i hipotece (tj. Dz. U. z 2001 roku, Nr 124, poz. 1361, ze zm.) jest jedynym sposobem obalenia domniemania przewidzianego w przepisie art. 3 ust. 1 tej ustawy, zgodnie z którym prawo jawne z księgi wieczystej jest wpisane zgodnie z rzeczywistym stanem prawnym, a prawo wykreślone z księgi nie istnieje. Uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym polega na doprowadzeniu jej do aktualnego stanu prawnego przez wpisanie nowego prawa, wykreślenie ujawnionego w księdze i wpisanie innego prawa, sprostowanie treści prawa wpisanego. Ciężar dowodu, że rzeczywisty stan prawny nieruchomości jest odmienny od ujawnionego w księdze wieczystej spoczywa zawsze na stronie powodowej.

Powód, chcąc wykazać, że przysługuje mu udział we współwłasności nieruchomości, powołał się na decyzję Ministra Finansów, która stwierdza deklaratorywnie przejście tego udziału na rzecz Skarbu Państwa. Sąd Rejonowy przyjął, że w niniejszym postępowaniu nie jest związany tą decyzją, a wręcz przeciwnie – może badać, czy doszło do utraty prawa własności przez poprzednich właścicieli.

Zdaniem Sądu Rejonowego taka sytuacja nie miała miejsce i z tego względu Sąd Rejonowy oddalił powództwo.

Rozstrzygnięcia o kosztach procesu zawarte w pkt II. – VI. zaskarżonego wyroku Sąd Rejonowy uzasadnił § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1349, ze zm.) co do przyjętej stawki oraz wskazał, że uwzględnił również uiszczony opłaty skarbowe od pełnomocnictw w kwotach po 17 zł.

Rozstrzygnięcie o nieuiszczonych kosztach sądowych Sąd pierwszej instancji uzasadnił art. 113 (a contrario) ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2005 roku, Nr 167, poz. 1398, ze zm.).

*

Apelację od tego wyroku wniósł powód Skarb Państwa reprezentowany przez Prezydenta Miasta L., zaskarżając wyrok Sądu Rejonowego w całości.

Powód zarzucił zaskarżonemu wyrokowi:

I. naruszenie prawa materialnego, tj.:

1) art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o księgach wieczystych i hipotece w związku z przepisami układu między Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej a Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej zawartego w W. w dniu 16 lipca 1960 roku oraz w związku z art. 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 1968 roku o dokonywaniu w księgach wieczystych wpisów na rzecz Skarbu Państwa w oparciu o międzynarodowe umowy o uregulowaniu roszczeń

finansowych poprzez przyjęcie, że wpis udziału 1/2 części przedmiotowej nieruchomości w dziale II księgi wieczystej nr (...) na rzecz spadkobierców A. M. (2), tj. M. B.-P. (4/16 części), A. B. (1/16 część), A. K. (1) (1/16 część), A. K. (2) (1/16 część) i A. P. (1/16 część) nie jest niezgodny z rzeczywistym stanem prawnym,

2) art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o księgach wieczystych i hipotece w związku z przepisami układu między Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej a Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej zawartego w W. w dniu 16 lipca 1960 roku oraz w związku z art. 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 1968 roku o dokonywaniu w księgach wieczystych wpisów na rzecz Skarbu Państwa w oparciu o międzynarodowe umowy o uregulowaniu roszczeń finansowych poprzez przyjęcie, że nie doszło do utraty 1/2 udziału w tej nieruchomości przez A. M. (2), a tym samym nie doszło do zmiany stanu prawnego przedmiotowej nieruchomości i przejścia tego udziału na rzecz Skarbu Państwa, pomimo że zostały spełnione wszystkie przesłanki skutkujące przejściem własności na rzecz Skarbu Państwa;

II. naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. tj.:

1) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 244 k.p.c. poprzez błędną ocenę dowodów z dokumentów w postaci:

- zrzeczenia się przez A. G. praw do nieruchomości,
- wniosku nr (...) złożonego przez A. G. o przyznanie odszkodowania,
- decyzji nr (...) przyznającej A. G. odszkodowanie,

co skutkowało błędnym ustaleniem faktycznym w zakresie prowadzonego postępowania przed Komisją Stanów Zjednoczonych ds. Uregulowania Roszczeń Zagranicznych i w konsekwencji nieuzasadnionym przyjęciem, że nigdy nie doszło do przejścia udziału 1/2 części we własności przedmiotowej nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa,

2) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 235 § 1 k.p.c. poprzez oparcie wyroku na dowodach przeprowadzonych z naruszeniem zasady bezpośredniości, co skutkowało nieuzasadnionym przyjęciem, że nigdy nie doszło do przejścia udziału 1/2 części we własności przedmiotowej nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa,

3) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną ocenę dowodów przedstawionych w postępowaniu o stwierdzenie nabycia udziałów we współwłasności nieruchomości przez zasiedzenie (sygn. akt: I Ns 53/11, II Ca 890/13) co skutkowało błędnym ustaleniem faktycznym co do posiadania nieruchomości przez A. M. (2) w okresie od 1949 roku do 1975 roku,

4) art. 98 § 1 i § 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. w związku z § 2 ust. 1 i ust. 2 oraz w związku z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu poprzez zasądzenie od powoda na rzecz każdego z pozwanych kwoty po 7217 zł tytułem kosztów procesu, podczas gdy stosownie do treści § 7 pkt 8 w/w rozporządzenia za prowadzenie sprawy o usunięcie niezgodności między treścią wpisu w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym stawka minimalna wynosi 50 % stawki obliczonej na podstawie § 6 od wartości prawa dotkniętego niezgodnością.

Powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie żądania uzgodnienia stanu prawnego ujawnionego w księdze wieczystej nr (...) poprzez wpis udziału 1/2 części nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa – Prezydenta Miasta L. w miejsce aktualnie wpisanych osób, tj. M. B.-P. (4/16 części), A. B. (1/16 część), A. K. (1) (1/16 część), A. K. (2) (1/16 część) i A. B.-P. (1/16 część), stosowną zmianę postanowień o kosztach postępowania przed Sądem pierwszej instancji oraz o zasądzeniu kosztów procesu według norm przepisanych na rzecz Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezydenta Miasta L., w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa.

Niezależnie od tego wniosku powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez obniżenie zasądzonych na rzecz każdego z pozwanych kosztów procesu do kwoty stanowiącej stawkę minimalną za prowadzenie sprawy o usunięcie niezgodności między treścią wpisu w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym i zasądzenie na rzecz Skarbu

Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie apelacyjne według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest zasadna, aczkolwiek nie wszystkie jej argumenty należy podzielić.

Wbrew zarzutom apelującego Sąd Rejonowy w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne i ocenił dowody zgodnie z dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c. W tym zakresie Sąd Okręgowy przyjmuje te ustalenia faktyczne za własne.

Słusznie też Sąd Rejonowy zauważył, że istota sporu w niniejszej sprawie nie leży na płaszczyźnie faktycznej, ale na płaszczyźnie oceny prawnej ustalonego stanu faktycznego.

Sąd Rejonowy nie naruszył zasady bezpośredniości ani zasady swobodnej oceny dowodów w sposób mający wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia. W ogóle naruszenie takie nie miało miejsca w zakresie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach innych spraw dotyczących przedmiotowej nieruchomości. Dowody z tych dokumentów zostały bowiem przeprowadzone w sprawie niniejszej ponownie, a strony знаły treść tych dokumentów i do nich w toku procesu odnosiły się bądź mogły się odnieść. Zarzut naruszenia zasady bezpośredniości należy uznać za słuszny jedynie w zakresie, w jakim Sąd Rejonowy czyniąc ustalenia faktyczne odwoływał się do dowodów osobowych (zeznań świadków) przeprowadzonych w sprawie o sygn. akt I Ns 53/11, gdyż jeżeli uznawał za konieczne przeprowadzenie tych dowodów w niniejszym procesie, świadkowie powinni zostać przesłuchani bezpośrednio przez sąd orzekający w niniejszej sprawie, a zaniechać tego można byłoby jedynie wówczas, gdyby strony nie kwestionowały określonych okoliczności faktycznych wynikających z zeznań świadków złożonych w innej sprawie.

Jeżeli zaś chodzi o moc wiążącą orzeczenia wydanego w sprawie o sygn. akt I Ns 53/11 (II Ca 890/13) należy podkreślić, że miało ono za przedmiot zasiedzenie drugiego udziału 1/2 we współwłasności przedmiotowej nieruchomości, przysługującego niegdyś C. S. P., a nabytego przez Skarb Państwa przez przemilczenie. Tylko w zakresie objętym tym przedmiotem prawomocne orzeczenie w sprawie o zasiedzenie wiąże sądy orzekające w niniejszej sprawie (art. 365 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.). Przypomnieć należy, że postanowieniem z dnia 29 kwietnia 2014 roku, sygn. akt II Ca 890/13, Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił postanowienie Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 28 czerwca 2013 roku, sygn. akt I Ns 53/11, w ten sposób, że stwierdził, iż współwłasność zabudowanej nieruchomości położonej w L. przy ul. (...) / (...), dla której jest prowadzona księga wieczysta nr (...), w dniu 2 października 2005 roku przez zasiedzenie nabyli: M. B.-P. w 1/4 części, A. B.-P. w 1/16 części, A. B. w 1/16 części, A. K. (1) w 1/16 części oraz A. K. (2) w 1/16 części.

W niniejszej sprawie istota zagadnienia sprowadzała się do oceny, czy i ewentualnie w jakim zakresie sąd cywilny jest związany ostateczną decyzją Ministra Finansów z dnia 14 grudnia 2005 roku, znak: (...), stwierdzającą na podstawie art. 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 1968 roku o dokonywaniu w księgach wieczystych wpisów na rzecz Skarbu Państwa w oparciu o międzynarodowe umowy o uregulowaniu roszczeń finansowych w związku z układem zawartym między Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej a Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej dotyczącym roszczeń obywateli Stanów Zjednoczonych podpisanym dnia 16 lipca 1960 roku, przejście na rzecz Skarbu Państwa 1/2 części w prawie własności nieruchomości położonej w L. przy ul. (...) / (...), dla której jest urządzona księga wieczysta nr (...), należącej pierwotnie do A. G. (M.). Podkreślić należy, że pozwani spadkobiercy A. M. (2) brali udział w tym postępowaniu administracyjnym, a także wyczerpali tok postępowania przed sądami administracyjnymi, bowiem ich skarga kasacyjna została oddalona wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 8 grudnia 2008 roku, sygn. akt I OSK 1750/07. Nadmienić jedynie należy, że wcześniejsze decyzje administracyjne z 2002 roku, przywołane przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, zostały uchylone wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 30 listopada 2004 roku, sygn. akt IV SA 2117/02.

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 1968 roku o dokonywaniu w księgach wieczystych wpisów na rzecz Skarbu Państwa w oparciu o międzynarodowe umowy o uregulowaniu roszczeń finansowych wpis do księgi wieczystej

Skarbu Państwa jako właściciela nieruchomości lub uprawnionego do korzystania z wieczystego użytkowania albo z ograniczonego prawa rzeczowego następuje na podstawie decyzji Ministra Finansów, stwierdzającej przejście na rzecz Skarbu Państwa nieruchomości lub prawa na podstawie międzynarodowej umowy o uregulowaniu wzajemnych roszczeń finansowych. W orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego wskazuje się, że przejście własności nieruchomości następowało nie z mocy układu pomiędzy rządem amerykańskim a rządem polskim, ani nawet nie z mocy zrzeczenia się wszelkich praw przez obywatela amerykańskiego, któremu wypłacano stosowne odszkodowanie, ale dopiero z dniem wejścia w życie tej ustawy, tj. 17 kwietnia 1968 roku. Wydawana przez Ministra Finansów decyzja ma charakter wyłącznie deklaracyjny.

W orzecznictwie sądów administracyjnych wskazuje się również, że:

- użyte w układzie pomiędzy rządem amerykańskim a rządem polskim określenie, że zaspokojenie roszczeń ma dotyczyć przejścia przez Polskę mienia, oznacza, że na podstawie układu zostały uregulowane i zaspokojone roszczenia obywateli Stanów Zjednoczonych, których mienie zostało przejęte przez Polskę bez podstawy prawnej,

- wskazana wyżej ustawa przewiduje wprawdzie, iż przesłanką wydania decyzji przez Ministra Finansów jest stwierdzenie, że nieruchomość „przeszła na rzecz Skarbu Państwa na podstawie międzynarodowej umowy”, jednakże sformułowania tego nie należy rozumieć dosłownie; przejście nieruchomości bowiem mogło mieć charakter faktyczny a nie prawny,

- przejście to w znacznej części przypadków polegało jedynie na poddaniu nieruchomości ograniczeniom publicznej gospodarki lokalami na podstawie ówczesnie obowiązującego Prawa lokalowego, co Komisja Stanów Zjednoczonych do spraw Uregulowania Roszczeń Zagranicznych uznawała za faktyczne pozbawienie prawa własności nieruchomości, ustalając wysokość odszkodowania w oparciu o szacunek wartości nieruchomości a nie o szacunek utraconych korzyści; tak też było w przypadku A. M. (2), gdyż należne jej odszkodowanie zostało określone jako jej udział 1/2 części w wartości nieruchomości, co pozwala uznać, że zostało ono przyznane za utratę nieruchomości, a A. M. (2) nie zgłaszając zastrzeżeń do decyzji akceptowała treść decyzji tej Komisji,

- w świetle postanowień układu rozstrzygające znaczenie ma to, czy obywatel Stanów Zjednoczonych, powołując się na układ, wystąpił o odszkodowanie do Rządu Stanów Zjednoczonych i czy takie odszkodowanie otrzymał na tej podstawie, że jego mienie zostało przejęte przez Państwo Polskie; taka sytuacja stwarza stan przejścia na rzecz Skarbu Państwa nieruchomości lub prawa na podstawie międzynarodowej umowy o uregulowaniu wzajemnych roszczeń finansowych w rozumieniu art. 2 cyt. ustawy,

- nie jest przy tym istotne, że odszkodowania należne obywatelom Stanów Zjednoczonych zostały im wypłacone jedynie częściowo, w około 1/3 części (podobnie było w przypadku A. M. (2)); Polska wypłaciła bowiem Stanom Zjednoczonym ustaloną w układzie kwotę 40 milionów USD na pokrycie odszkodowań dla obywateli Stanów Zjednoczonych i w ten sposób zaspokoiła wszelkie roszczenia tych osób z tytułu mienia pozostawionego w Polsce; sposób wypłaty odszkodowania pozostawał w gestii strony amerykańskiej,

- oświadczenia składane przez obywateli amerykańskich były wyrazem świadomości składających je podmiotów, że mienie pozostawione w Polsce przeszło na własność Skarbu Państwa na podstawie ustaw i dekretów tam obowiązujących, a ponadto było wyrazem rezygnacji z dochodzenia prawa w zamian za wypłacone odszkodowanie.

(por. np. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 15 maja 2008 roku, sygn. I OSK 752/07, czy wyrok składu 7 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 17 maja 1999 roku, OSA 2/98, ONSA 1999/4/110).

Zarazem w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że zakres kognicji sądów administracyjnych ograniczony jest do zbadania zgodności z prawem decyzji stwierdzającej przejście na rzecz Skarbu Państwa prawa własności nieruchomości na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 kwietnia 1968 roku o dokonywaniu w księgach wieczystych wpisów na rzecz Skarbu Państwa w oparciu o międzynarodowe umowy o uregulowaniu roszczeń finansowych. Sądy te nie są zaś uprawnione w ramach prowadzonego w sprawie postępowania do analizowania i oceny kwestii

związanych z prawomocnymi orzeczeniami sądów powszechnych w sprawach spadkowych, które rozstrzygają odmiennie niż Komisja do spraw Uregulowania Roszczeń Zagranicznych Stanów Zjednoczonych co do kręgu spadkobierców (np. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 17 września 2008 roku, sygn. I OSK 1408/07). W konsekwencji tego ostatniego stanowiska przyjęto, że nie stoi na przeszkodzie wydaniu przedmiotowej decyzji administracyjnej stwierdzającej przejście nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa okoliczność, że osoby, które ubiegały się o odszkodowanie na podstawie wspomnianego układu i którym takie odszkodowanie wypłacono, nie były w rzeczywistości osobami uprawnionymi (właścicielami nieruchomości bądź ich spadkobiercami).

Właśnie w takim, specyficznym stanie faktycznym zapadły: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2009 roku, V CSK 458/08 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2010 roku, V CSK 3/10. Z uzasadnienia tych wyroków wynika bowiem, że dotyczyły one sytuacji, w których Komisja Stanów Zjednoczonych do spraw Uregulowania Roszczeń Zagranicznych na podstawie układu między Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej a Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej podpisanego w dniu 16 lipca 1960 roku przyznała odszkodowanie określonym osobom, które złożyły oświadczenia o zrzeczeniu się praw do nieruchomości, a które w rzeczywistości nie były spadkobiercami właściciela nieruchomości zmarłego w 1957 roku.

W takiej sytuacji, w której zostaje następnie wydana ostateczna decyzja Ministra Finansów stwierdzająca nabycie własności nieruchomości przez Skarb Państwa, nie istnieje inna droga jak tylko droga procesu cywilnego w celu ustalenia, że Skarb Państwa nie nabył jednak własności nieruchomości, gdyż jej rzeczywisty właściciel (jego następcy prawni) nie wystąpił o odszkodowanie ani go nie otrzymał. Stąd Sąd Najwyższy przyjął wówczas, że zakres deklaratoryjnego stwierdzenia o przejściu na rzecz Skarbu Państwa nieruchomości na podstawie umowy międzynarodowej ogranicza się wyłącznie do kwestii uzyskania przez Skarb Państwa tytułu własności jako podstawy wpisu do księgi wieczystej a nie prawa własności. Minister Finansów nie był bowiem uprawniony do kwestionowania ustaleń Komisji Stanów Zjednoczonych do spraw uregulowania Roszczeń Zagranicznych i dokonywania ustaleń samodzielnych sprzecznych z ustaleniami Komisji. Jeżeli w wyniku wydania tej decyzji powstał spór co do prawa własności tej nieruchomości, uprawnionym do jego rozstrzygnięcia jest sąd powszechny.

W niniejszej sprawie sytuacja jest jednak jakościowo odmienna. Ustalenia Komisji Stanów Zjednoczonych do spraw uregulowania Roszczeń Zagranicznych w zakresie przysługiwania A. M. (2) udziału 1/2 we współwłasności przedmiotowej nieruchomości były prawidłowe. A. M. (2) dobrowolnie wystąpiła o odszkodowanie, którego przyznano jej za utratę tego udziału we własności nieruchomości w wysokości ustalonej na podstawie wartości nieruchomości i które otrzymała (aczkolwiek ostatecznie rząd amerykański wypłacił je jedynie częściowo z uwagi na brak środków na ten cel). A. M. (2) złożyła również oświadczenie, w którym zrzekła się wszelkich praw do przedmiotowego udziału w nieruchomości. Pozwani są jej spadkobiercami, a zatem zgodnie z zasadami sukcesji uniwersalnej wstąpili w całość praw i obowiązków zmarłej A. M. (2). Brali oni udział w postępowaniu administracyjnym, w którym została wydana ostateczna decyzja Ministra Finansów i wyczerpali cały przewidziany tryb odwoławczy.

W tym stanie rzeczy należy w ocenie Sądu Okręgowego przyjąć, że w niniejszej sprawie sąd powszechny jest związany ostateczną decyzją Ministra Finansów stwierdzającą przejście udziału 1/2 we własności nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa, co nastąpiło w dniu 17 kwietnia 1968 roku (data wejścia w życie ustawy z dnia 9 kwietnia 1968 roku o dokonywaniu w księgach wieczystych wpisów na rzecz Skarbu Państwa w oparciu o międzynarodowe umowy o uregulowaniu roszczeń finansowych).

Jest to sytuacja analogiczna, jak w przypadku związania sądów powszechnych ostateczną decyzją administracyjną wydaną na podstawie art. 18 ust. 1 w zw. z art. 5 ust. 1 ustawy z 1990 roku – Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 1990 roku, Nr 32, poz. 191, ze zm.) stwierdzającą nabycie własności nieruchomości przez gminę (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2012 roku, sygn. V CSK 51/11, Biuletyn SN 2012/3/13-14, czy uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2007 roku, sygn. III CZP 46/07, OSNC 2008/3/30). Także art. 19 Przepisów wprowadzających ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych przewiduje, że ewentualne spory cywilnoprawne związane z nabyciem mienia komunalnego rozstrzyga sąd powszechny.

Związanie sądu w postępowaniu cywilnym decyzją administracyjną nie wyłącza dopuszczalności odmiennej oceny stanu faktycznego przyjętego za podstawę decyzji ani wnioskowania o skutkach prawnych innych niż te, dla osiągnięcia których przewidziane zostało orzekanie na drodze administracyjnej. Dokonywane przez sąd cywilny odmiennych ustaleń faktycznych oraz rozstrzyganie na tle stanu faktycznego wynikającego z decyzji o stosunkach prawnych nie podlegających orzecznictwu organów administracyjnych nie należy do problematyki związania sądu powszechnego decyzją administracyjną. Jak to wyżej wskazano, przez związanie rozumie się bowiem obowiązek uwzględnienia przez sąd stanu prawnego wynikającego z decyzji i odnoszącego się do sfery tych stosunków, które zostały poddane uregulowaniu na drodze postępowania administracyjnego.

W ocenie Sądu Okręgowego, skoro jednak zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 1968 roku o dokonywaniu w księgach wieczystych wpisów na rzecz Skarbu Państwa w oparciu o międzynarodowe umowy o uregulowaniu roszczeń finansowych wyłącznie właściwym do wydania decyzji stwierdzającej przejście na rzecz Skarbu Państwa nieruchomości lub prawa na podstawie międzynarodowej umowy o uregulowaniu wzajemnych roszczeń finansowych pozostaje Minister Finansów (organ administracyjny), a tym samym ta sfera stosunków prawnych została wyłączona spod kognicji sądu powszechnego, to sąd powszechny nie może badać prawidłowości rozstrzygnięcia organu administracyjnego w zakresie przesłanek warunkujących wydanie tej decyzji. Innymi słowy, sąd powszechny nie może stwierdzić, że w stosunku do A. M. (2) nie ziszczyły się przesłanki utraty udziału 1/2 we współwłasności nieruchomości, skoro okoliczności te pozostawały w wyłącznej kognicji organu administracyjnego i sądów administracyjnych. Zakres deklaratoryjnego stwierdzenia o przejściu na rzecz Skarbu Państwa nieruchomości na podstawie umowy międzynarodowej nie może być rozumiany tak wąsko, że decyzja administracyjna ma wyłącznie za zadanie uzyskanie przez Skarb Państwa podstawy wpisu w księdze wieczystej. Organ administracyjny ma bowiem ustalić, czy na podstawie układu pomiędzy rządem amerykańskim a rządem polskim i przeprowadzonego na jego podstawie postępowania przed Komisją Stanów Zjednoczonych do spraw uregulowania Roszczeń Zagranicznych doszło do utraty własności przez osobę ubiegającą się o odszkodowanie i niejako przeniesienia jej prawa na Skarb Państwa. Wspomniany przepis mówi wprost o „stwierdzeniu przejścia na rzecz Skarbu Państwa nieruchomości” (co odpowiednio należy odnieść do udziału we współwłasności nieruchomości).

Inny charakter ma natomiast zagadnienie, czy doszło do przejścia własności nieruchomości w przypadku, gdy o odszkodowanie ubiegala się inna osoba niż właściciel nieruchomości i zostało ono jej wypłacone. W takiej sytuacji powstaje bowiem spór cywilnoprawny pomiędzy Skarbem Państwa, który swoje prawo do nieruchomości wywodzi z decyzji administracyjnej stwierdzającej przejście na jego rzecz prawa własności od oznaczonej osoby, a osobą trzecią, której de facto decyzja administracyjna nie dotyczy, a która swoje prawo własności do nieruchomości wywodzi z innej podstawy prawnej niż podważanie skuteczności wydanej co do niej decyzji administracyjnej. Rozstrzygnięcie tego sporu należy do kognicji sądów powszechnych.

W przeciwnym przypadku należałoby przyjąć, że sądy powszechne stają się kolejnymi instancjami badającymi na nowo przesłanki decyzji wydanej na podstawie art. 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 1968 roku o dokonywaniu w księgach wieczystych wpisów na rzecz Skarbu Państwa w oparciu o międzynarodowe umowy o uregulowaniu roszczeń finansowych.

Gdyby nawet przyjąć pogląd, że zakres mocy wiążącej wspomnianej decyzji administracyjnej wyczerpuje się w wykreowaniu dokumentu mogącego stanowić podstawę wpisu w księdze wieczystej, nie należałoby podzielić stanowiska Sądu pierwszej instancji, że w stosunku do A. M. (2) nie ziszczyły się przesłanki utraty przez nią własności nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa. Dobrowolnie wystąpiła ona na podstawie w/w układu o odszkodowanie i odszkodowanie takie zostało jej przyznane i wypłacone za utratę nieruchomości (według jej wartości) a nie za utratę korzyści z nieruchomości związanych z wprowadzeniem publicznej gospodarki lokalami (wypłata częściowa nie ma wpływu na nabycie tego udziału w nieruchomości przez Skarb Państwa, a poza zakresem niniejszego postępowania pozostają roszczenia obywateli amerykańskich z tego tytułu w stosunku do rządu amerykańskiego). Złożyła oświadczenie o zrzeczeniu się wszelkich praw do przedmiotowego mienia, które nie może być interpretowane

w ten sposób, że zrzeczenie dotyczyło tylko uprawnień związanych z gospodarką lokalami i uzyskiwanymi w ten sposób korzyściami.

Przejęcie nieruchomości w świetle art. 2 cyt. ustawy i postanowień układu między Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej a Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej dotyczącym rozszczeń obywateli Stanów Zjednoczonych z dnia 16 lipca 1960 roku nie może być uważane za warunek konieczny utraty nieruchomości na tej postawie, gdyż decydujące znaczenie ma ubieganie się o odszkodowanie i jego otrzymanie. Gdyby nawet wiązać z przejęciem nieruchomości określone skutki prawne, podkreślenia wymaga, że w pojęciu tym nie chodzi o przeniesienie posiadania nieruchomości w znaczeniu cywilnoprawnym, ani tym bardziej o utratę prawa własności nieruchomości na podstawie innych aktów prawa krajowego. Komisja Stanów Zjednoczonych do spraw uregulowania Roszczeń Zagranicznych za równoznaczne z utratą nieruchomości uznawała bowiem samo objęcie jej uregulowaniami publicznej gospodarki lokalowej i niewątpliwie jest, że w takim zakresie „przejęcie nieruchomości” przez Skarb Państwa miało miejsce, niezależnie od tego, kto wykonywał inne uprawnienia z zakresu zarządu nieruchomością, w tym pobierał czynsze. Dodać jedynie należy, na co słusznie zwrócił uwagę skarżący, że brak jest dowodów z lat 1949 – 1974, wskazujących, w jaki sposób i przez kogo rzeczywiście był wykonywany zarząd przedmiotową nieruchomością. Pierwszym dokumentem wskazującym na wolę A. M. (2) dalszego posiadania nieruchomości i zarządzania nią (już po przyznaniu jej odszkodowania) jest dokument pełnomocnictwa udzielonego przez nią T. P. w dniu 18 sierpnia 1975 roku, które swoim zakresem obejmuje całą nieruchomość, a nie tylko udział będący przedmiotem niniejszej sprawy. Nie jest przy tym jasne, dlaczego A. M. (2) mimo pobranego odszkodowania i podpisanego zrzeczenia się swoich praw do udziału 1/2 w nieruchomości, zaczęła ponownie rościć sobie prawa do nieruchomości.

O tyle nie miało to znaczenia w niniejszej sprawie, że w sprawie o usunięcie niezgodności pomiędzy stanem prawnym ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym sąd nie może badać przesłankowo, czy doszło do zasiedzenia nieruchomości (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 1999 roku, II CKN 316/98, OSNC 2000/6/119). Gdyby nawet bronić poglądu odmiennego i badać w niniejszym postępowaniu, czy po utracie przez A. M. (2) udziału 1/2 w prawie własności nieruchomości z dniem 17 kwietnia 1968 roku, miało dojść następnie do zasiedzenia przez nią tego udziału (bądź przez jej spadkobierców), należałoby stwierdzić, że zasiedzenie takie nie nastąpiło.

Bieg zasiedzenia tego udziału w prawie własności tej nieruchomości nie mógł rozpocząć się przed dniem 1 października 1990 roku, kiedy to na podstawie art. 1 pkt 34 ustawy z dnia 28 lipca 1990 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz. U. z 1990 roku, Nr 55, poz. 321), uchylono art. 177 k.c. Do tego dnia zgodnie z art. 177 k.c. nie było możliwe zasiedzenie nieruchomości państwowych.

W art. 10 ustawy z dnia 28 lipca 1990 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny ustawodawca dodał, że jeżeli przed dniem wejścia w życie tej ustawy istniał stan, który według przepisów dotychczasowych wyłączał zasiedzenie nieruchomości, a według przepisów obowiązujących po wejściu w życie tej ustawy prowadził do zasiedzenia, zasiedzenie biegnie od dnia wejścia jej w życie; jednakże termin ten ulega skróceniu o czas, w którym powyższy stan istniał przed wejściem w życie ustawy, lecz nie więcej niż o połowę.

W myśl art. 176 § 1 i § 2 k.c. jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, obecny posiadacz może doliczyć do czasu, który sam posiada, czas posiadania swego poprzednika. Jeżeli jednak poprzedni posiadacz uzyskał posiadanie nieruchomości w złej wierze, czas jego posiadania może być doliczony tylko wtedy, gdy łącznie z czasem posiadania obecnego posiadacza wynosi przynajmniej lat trzydzieści. W ten sam sposób spadkobiercy mogą doliczyć sobie czas posiadania swojego poprzednika.

W przypadku A. M. (2) niewątpliwie chodziłoby o uzyskanie posiadania nieruchomości w złej wierze, bowiem nie istniały zdarzenia prawne mogące uzasadniać nabycie przez nią tego udziału, a zatem zastosowanie w myśl art. 172 § 1 i § 2 k.c. ma trzydziestoletni termin zasiedzenia.

Zasiedzenie w zakresie przedmiotowego udziału 1/2 w prawie własności nieruchomości rozpoczęłoby zatem swój bieg z dniem 1 października 1990 roku na rzecz A. M. (2), a termin zasiedzenia ulegał skróceniu o czas jej samodzielnego posiadania przed wejściem w życie ustawy, lecz nie więcej niż o połowę. A. M. (2) zmarła w dniu 16 października 1992

roku i jej spadkobiercy M. B.-P., A. B.-P., A. B., A. K. (1) i A. K. (2) na podstawie art. 176 § 1 i § 2 k.c. mogliby doliczyć sobie czas posiadania spadkodawczyni A. M. (2). Zasiedzenie mogłoby zatem nastąpić na rzecz spadkobierców A. M. (2) najwcześniej z upływem 1 października 2005 roku.

Zgodnie z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 175 k.c. bieg zasiedzenia przerywa jednak każda czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw, przedsięwzięta bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia roszczenia. Za taką czynność należy uznać wszczęcie w 2001 roku postępowania administracyjnego mającego za przedmiot stwierdzenie przejścia na Skarb Państwa przedmiotowego udziału we współwłasności nieruchomości, gdyż tylko w ten sposób Skarb Państwa mógł ustalić swoje prawo do nieruchomości.

Po każdym przerwaniu biegu zasiedzenia biegnie ono na nowo (art. 124 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 175 k.c.) i trzydziestoletni termin zasiedzenia, liczony od zakończenia postępowania administracyjnego, w sposób oczywisty nie mógł do chwili obecnej upłynąć.

Dodać też należy, że fakt, iż w postępowaniu spadkowym sąd polski przyjął swoją jurysdykcję odnosząc ją do udziału w przedmiotowej nieruchomości, nie oznacza, aby sądy w niniejszej sprawie były związane stanowiskiem, iż udział taki należał do A. M. (2) w chwili jej śmierci. Podobnie byłoby w przypadku ustalenia, że w skład spadku wchodzi gospodarstwo rolne, bowiem wówczas też nie można byłoby twierdzić, że inne sądy są związane ustaleniem sądu spadkowego, jakie nieruchomości rolne wchodzi w skład tego gospodarstwa rolnego. Wykracza to poza przedmiot rozstrzygnięcia o stwierdzeniu nabycia spadku.

Inną rzeczą jest, że zgodnie z art. 1108 k.p.c. do jurysdykcji krajowej należą sprawy spadkowe m. in. jeżeli spadkodawca w chwili śmierci był obywatelem polskim, albo jeżeli majątek spadkowy bądź jego znaczna część znajduje się w Rzeczypospolitej Polskiej. Nawet po utracie przedmiotowego udziału w nieruchomości, w dacie swojej śmierci A. M. (2) przez swojego zarządcę posiadała przedmiotową nieruchomość i należy przyjąć, że jurysdykcja sądu polskiego może być też wywodzona z posiadania nieruchomości (skoro na podstawie art. 176 § 2 k.c. przyjmuje się dziedzicność posiadania). Ponadto, wprawdzie nie było to przedmiotem niniejszego postępowania, ale można wnosić, że A. M. (2) przed II wojną światową była obywatelką polską i nie jest znane zdarzenie prowadzące do utraty przez nią obywatelstwa polskiego.

Jeżeli zaś chodzi o postępowanie wieczystoksięgowe, w którym ostatecznie odmówiono wpisu Skarbu Państwa do przedmiotowego udziału w nieruchomości (w którym orzekł również Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 15 września 2004 roku, sygn. III CK 276/03, Lex nr 174189), należy stwierdzić, że podstawą takiego rozstrzygnięcia była okoliczność, że przedmiotowa decyzja stwierdzała nabycie udziału 1/2 we współwłasności tej nieruchomości przez Skarb Państwa, przysługującego uprzednio A. M. (2), a w dacie złożenia wniosku o wpis w księdze wieczystej A. M. (2) nie była ujawniona jako jej współwłaścicielka, bowiem w księdze wieczystej ujawnili się spadkobiercy A. M. (2) primo voto G. (oczywiście wywodząc swoje prawa ze spadkobrania po A. M. (2), która z kolei miała je nabyć w drodze spadkobrania po J. G., co wynika z prawomocnych i nie kwestionowanych postanowień o stwierdzeniu nabycia spadku). Sąd Najwyższy wskazał wówczas, że w tej sytuacji nie jest możliwe dokonanie przedmiotowego wpisu, ale konieczny jest proces o usunięcie niezgodności pomiędzy stanem prawnym ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym.

W konsekwencji powyższych rozważań Sąd Okręgowy uznał, że Skarb Państwa nabył w dniu 17 kwietnia 1968 roku udział 1/2 we własności przedmiotowej nieruchomości przysługujący uprzednio A. M. (2) i w tym zakresie jest to aktualny stan prawny, a wobec tego wpis jej następców prawnych w zakresie tego udziału nie odpowiada rzeczywistemu stanowi prawnemu i na podstawie art. 10 ust. 1 u.k.w.ih. powództwo należało uwzględnić.

Wobec zmiany zaskarżonego wyroku na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i art. 105 § 1 k.p.c. należało zasądzić od pozwanych na rzecz powoda zwrot kosztów procesu przed Sądem pierwszej instancji, przy czym Sąd Okręgowy przyjął, że pozwani powinni zwrócić powodowi te koszty proporcjonalnie do ich udziałów w spadku po A. M. (2).

Sąd Okręgowy przyjął również, że w niniejszej sprawie istniało współuczestnictwo konieczne po stronie pozwanej, bowiem przedmiotem procesu był udział przysługujący A. M. (2), do którego w księdze wieczystej zostali ujawnieni pozwanym jako jej spadkobiercy, a tym samym powodowi należy się jedno wynagrodzenie pełnomocnika – radcy Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa, w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu adwokata (art. 99 k.p.c.), tj. w niniejszej sprawie w stawce 3.600 zł zgodnie z § 8 pkt 8 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 roku, poz. 461), a ponadto 900 zł za udział tego pełnomocnika w postępowaniu zażaleniowym w przedmiocie zabezpieczenia roszczenia (§ 13 ust. 2 pkt 1 cyt. rozporządzenia). W okolicznościach niniejszej sprawy nie było podstaw do podwyższania tej stawki, gdyż czas trwania postępowania był związany przede wszystkim z dokonywaniem czasochłonnych doręczeń za granicę, natomiast samo postępowanie w sprawie nie było obszerne i bazowało na dowodach zgromadzonych w innych postępowaniach.

Na pozostałą część kosztów procesu po stronie powodowej (łącznie koszty procesu poniesione przez powoda wyniosły 26.463,91 zł) złożyły się wydatki związane z dokonywaniem doręczeń za granicę (w tym z tłumaczeniem dokumentów), wyłożone z zaliczek Skarbu Państwa – Prezydenta Miasta L. (k. 138,184,191,200, 224, 227, 244, 337, 514, 515, 526, 577, 581, 600, 619, 634, 642, 650, 660, 676, 722, 826, 905, 917, 1041, 1055).

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 roku, poz. 1025) Sąd Okręgowy nakazał pobrać od pozwanych, proporcjonalnie do ich udziałów w spadku po A. M. (2), nieuiszczone koszty sądowe w postaci opłaty od pozwu w kwocie 75.000 zł, opłaty od wniosku o zabezpieczenie w kwocie 100 zł oraz tej części wydatków związanych z doręczeniami korespondencji za granicę (wskazanymi wyżej), które nie zostały pokryte z zaliczek Skarbu Państwa – Prezydenta Miasta L..

Na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 105 § 1 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. należało zasądzić od pozwanych na rzecz powoda zwrot kosztów procesu przed Sądem drugiej instancji obejmujących wynagrodzenie pełnomocnika – radcy Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu adwokata, tj. w niniejszej sprawie w stawce 1.800 zł zgodnie z § 13 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 8 pkt 8 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. W sprawie nie miało zastosowania obecnie obowiązujące rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1800) ze względu na unormowanie § 21 tego rozporządzenia.

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd Okręgowy nakazał pobrać od pozwanych, proporcjonalnie do ich udziałów w spadku po A. M. (2), nieuiszczone koszty sądowe w postaci opłaty od apelacji w kwocie 75.000 zł.

Z tych względów na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.